

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Onnela, Anne; Sulkunen, Sari

Title: Lukutaitofoorumista lukuliikkeeseen

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © 2018 Suomen puhe-luki-yhdistys FinRA

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Onnela, A., & Sulkunen, S. (2018). Lukutaitofoorumista lukuliikkeeseen. *Kielikukko*, 37(4), 3-8.
<http://www.parnet.fi/~finra/Kielikukko/Kielikukko%204%202018%20www.pdf>

quamus nestiustorum aliquas posape nectust aut illandipiet facest rersped moler
sciet intorrum aut as ercimporis exerro cum quam voloren ectetus trunt, vol
oluptat ut veribusdam aut utem quatiore duntur? nimus aut libus estis aci ante
digenihil idelitibus, odis reprepro etrem dem qui arum volorest id et ilit dolor
uae omnimi, sequi non plectotas quibererum ad molor sitaque volorum ipit f

» Anne Onnela,
opetusneuvos, opetus- ja
kulttuuriministeriö

» Sari Sulkunen,
yliopistonlehtori, dosentti, Jyväsky-
län yliopisto

Kuva: Sari Laapotti

puoli asiassa on, että tätä voi myös ehkäistä monin keinoin opetuksessa. Tähän Korhonen antaa artikkelissaan konkreettisia vinkkejä. Jorma Immonen puolestaan esittelee haastattelussaan draaman sovellusmahdollisuuksia erityisesti äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa. Haastattelusta saa sekä aineksia draaman hyödyntämiseen että lukuvinkkejä, jos haluaa perehtyä syvemmin draamapedagogiikkaan.

Draamaa hyödynnettiin myös luokanopettaja-opiskelijoiden kehittämässä pakohuonepelissä, jossa neljäsluokkalaiset ratkoivat sanaluokkiin ja adjektiivien vertailuasteisiin liittyviä arvoituksia vapauttaakseen kuningas Rastasnokan tyrmästä, johon prinssi Räkättirastas on hänet sulkenut. Pakopelin kehittäneet ja sitä esitelleet Arttu Korkeaniemi, Eemeli Korhonen, Saara Laaksonen ja Juli-Anna Aerila jakavat kanssamme pelin ja sen kaikki arvoitukset. Nyt kokeilemaan!

Aapiskukko-palkinnon saanut Lenita Pihlaja kuvaa puheenvuorossaan suomen kielen oppijoiden näkökulmasta kielen oppimiseen vaikuttavia tekijöitä. Maahanmuuttajien asema on monella tavalla haastava eikä oppiminen ole aina helppoa. Lenita Pihlaja kuitenkin vakuuttaa kokemuksensa perusteella, että he kaikki haluavat oppia suomea ja oppivatkin sitä – omien resurssiensa puitteissa.

Kirjanurkassa Jaanet Salminen arvioi kirjan Mikä kumman Tourette? Kirjassa asiantuntijat avaavat lukijoille Touretten oireyhtymän olemusta ja kokemusasiatuntijat tarjoavat vertaistukea ja tietoa siitä, millaista Touretten kanssa on elää.

Mukavia ja antoisia lukuhetkiä lehden parissa!

Toimituskunnan puolesta
Sari Sulkunen

Lastenkirjainstituutin Onnimanni-palkinto 2018 pienkustantamolle

Lastenkirjainstituutin Onnimanni-palkinnon 2018 sai pienkustantamo Etana Editions. Palkintoperusteissaan Lastenkirjainstituutti toteaa muun muassa: ”Jenni Erkintalo ja Réka Király ovat luottaneet vuonna 2014 perustamaansa kustantamoa rohkeasti ja visioihinsa uskoen. Etana Editions -kustantamon toiminta on edistänyt kuvakirjojen yleistä arvostusta Suomessa. Kustantamon kirjat todistavat, kuvakirja ei ole vain pikkulasten kirjallisuutta, vaan kiinnostaa monen ikäisiä.”

Lastenkirjainstituutti kiittää Etanan kustantamia kirjoja poikkeuksellisen viimeistellystä ulkoasusta. Monissa kirjoissa on perinteinen kluuttiselkä,

kirjojen paperi ja kartonki on valittu käyttötarkoituksen mukaan lapsiystävällisesti. Valmiin kirjan värimaailma on uskollinen kuvittajan kuvitusoriginaaleille.

Edelleen palkinnon perusteissa todetaan: ”Monet Etanan kirjat houkuttavat lasta vapaaseen leikkiin, luovaan ilmaisuun ja mielikuvitteluun. Etanan kirjallisuuskasvatusfilosofian mukaan parhaimmat tarinat ovat niitä, jotka kysyvät enemmän kuin antavat valmiita vastauksia.”

FinRa ja sen Kielikukko-lehti onnittelevat Onnimanni-palkinnonsaajaa!

Lukutaitofoorumista lukuliikkeeseen

Anne Onnela ja Sari Sulkunen

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen asetti syksyllä 2017 lukutaitofoorumin, jonka tehtävänä oli laatia lasten ja nuorten lukemisharrastuksen ja lukutaidon kehittämisen suuntaviivat (OKM/97/040/2017, asettamispäätös). Lukutaitofoorumi julkaisi suosituksensa 14.9., ja jatkaa toimintaansa vuoden 2018 loppuun. Tässä artikkelissa kuvaamme foorumin työskentelyä sekä suosituksia. Pohdimme myös niiden vaikuttavuusmahdollisuuksia.

Suomi on ollut vuosituhaten alusta alkaen kärkisijoilla lukutaitoa mittaavissa tutkimuksissa. Suomalaisnuorten erityispiirre on ollut suhteellisen korkea osaamistaso kaikissa oppilasryhmissä. Viimeisimmissä tutkimuksissa heikosti lukevien määrä on kuitenkin lisääntynyt ja huippulukijoiden määrä vähentynyt. (Väljærvi & Sulkunen 2016; Vettenranta ym. 2016.) Alle 25-vuotiaiden lukutaidon taso on heikompi kuin reilu vuosikymmen aikaisemmin (Malin, Sulkunen & Laine 2013).

Uudet teknologiat muuttavat arkea, työtä ja väistämättä myös lukutottumuksia. Jokapäiväisessä elämässä jokaista vastaan tulee yhä monimuotoisempia tekstejä romaaneista some-päivityksiin. Näitä kaikkia pitäisi pystyä ymmärtämään ja arvioimaan kriittisesti. Joukossa voi olla myös tiedoksi naamioitua valeuutisointia. Lukutaidon käsite on laajentunut, ja siksi nykyään puhutaankin monilukutaidosta (Luukka 2013; Opetushallitus 2014).

Taustatekijät ja asenteet määrittävät entistä enemmän oppilaiden lukutaidon tasoa. Viime vuosina havaittu osaamistason lasku korostuu erityisesti pojilla, joiden vanhemmilla on vain perusasteen tutkinto ja kulttuurin harrastaminen

kotona on vähäistä (Arffman & Nissinen 2015). Tytöt myös ilmoittavat harrastavansa lukemista selvästi enemmän kuin pojat. Suomessa tyttöjen ja poikien ero lukutaidossa on OECD-maiden suurin, tyttöjen hyväksi. (Vettenranta ym. 2016; Väljærvi & Sulkunen 2016.) Vanhempien merkitys lapsen lukutaidolle on ratkaisevinta ennen kuin lapsi oppii itse lukemaan. Lähes kolme neljäsosaa suomalaisvanhemmista lukeekin usein lapsilleen. (Leino ym. 2017.)

Lukutaitofoorumin tehtävänä on ollut laatia suuntaviivat lasten ja nuorten lukutaidon ja lukemisharrastuksen kehittämiseksi. Suuntaviivat sisältävät ehdotuksen siitä, miten lukemisharrastuksessa ja lukutaidossa havaitut kielteiset kehityspiirteet korjataan ja miten varmistetaan, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on jatkuva oppimisen ja aktiivisen elämän kannalta riittävä lukutaito. (OKM/97/040/2017, asettamispäätös.)

Foorumin työskentely

Foorumin työskentelyn aluksi tutkijajäsenet kohdistivat tarkemmin lukutaitoon ja -intoon

liittyviä haasteita tutkimustiedon pohjalta. Lukutaitofoorumin tapaamisissa työskentely toteutettiin osallistavan yhteistoiminnallisen toiminnan avulla, jolloin lukutaidon asiantuntijoista koostuvat jäsenet keskustelivat eri teemoista sekä kokosivat ja ideoivat ratkaisuehdotuksia lukuinnon sekä lukutaidon kehittämiseksi. Kehitysehdotuksia kerättiin myös lapsilta ja nuorilta itseltään Suomen sanataideopetuksen seuran toteuttamissa työpajoissa, Tampereella, Joensuussa ja Espoossa. Työpajoissa pohdittiin, millaisia keinoja nuoret itse ehdottavat lasten ja nuorten lukuinnon lisäämiseksi.

Lukutaitofoorumin jäsenet edustivat monipuolisesti erilaista lukutaitoasiantuntemusta (luetelo jäsenistä artikkelin lopussa). Mukana oli tutkijoita, mutta myös opettajia, kirjailijoita, kirjastojen ja kustantajien edustajia sekä erilaisissa järjestöissä lukutaitotyötä tekeviä. Foorumin ensimmäisissä tapaamisissa käytiinkin kiinnostavaa ja vilkasta keskustelua siitä, mitä lukutaito tänä päivänä on. Aluksi näkemykset olivat hyvinkin erilaisia, mutta keskustelun kuluessa päästiin yhteiseen näkemykseen nykyisin vaadittavien lukemisen ja kirjoittamisen taitojen laaja-alaisuudesta. Foorumin työn lähtökohdaksi tuli siis monilukutaito, joka on keskeinen myös nykyisissä opetussuunnitelmaperusteissa (Opetushallitus 2014, 2015). Foorumin suosituksissa on kirjoitettujen tekstien lukutaidolla silti paikoin painava rooli, sillä tutkimusten mukaan juuri kirjoitettujen tekstien lukeminen on vähentynyt ja siten myös näiden tekstien lukutaito on heikentynyt (esim. Välijärvi & Sulkuinen 2016).

Suosituksukset

Lukutaitofoorumi julkaisi suuntaviivat lukemisen kehittämiseksi 14.9.2018 pidetyssä ”Lukutaito antaa elämälle suunnan” -seminaarissa. Seminaari on katsottavissa verkosta osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=SLINaxVC-TuE> Seuraavaksi kuvaamme foorumin keskeisiä suosituksia (Lasten ja nuorten lukutaidon kehittämisen suuntaviivat 2018).

Lukutaitofoorumi kokosi sen vahvan osaamisen, mikä Suomessa on jo olemassa luku- ja kirjoitustaidon ammattilaisten keskuudessa. Suomessa eri toimijat tekevät tahoillaan paljon työtä lukuinnon ja -taidon vahvistamiseksi, mikä tuli näkyväksi foorumin työn aikana ja yllätti ehkä osan foorumin jäsenistäkin. Esimerkiksi kirjastoilla, kulttuuritoimijoilla ja useilla järjestöillä on jo nyt monipuolista lukutaitotoimintaa. Monipuolinen ja muuttuva lukutaito on tuonut kuitenkin haasteita, joihin ammattilaisten vahva osaaminen ei yksin riitä. Lukutaidon ja lukuharrastuksen kehittyminen on kansallinen yhteinen tehtävämme, joka vaatii toteutuakseen kaikkien toimijoiden yhteistyötä sekä selkeitä ja pitkäjänteisiä toimia. Vanhemmilla, isovanhemmilla ja perheillä on tutkimusten mukaan iso merkitys myönteisten asenteiden ja lukutaidon perustan syntymisessä (Leino ym. 2017). Päiväkodit, koulut ja oppilaitokset ovat tärkeässä roolissa, mutta tarvitsemme mukaan koko suomalaisen yhteiskunnan puolustamaan sivistystä. Lukuinto luodaan lasten ja nuorten elinympäristössä, eikä lukevia lapsia voi olla ilman lukevia aikuisia.

Lukutaitofoorumi päätyi kokoamaan suosituksensa neljän teeman alle. Nämä ovat lasten ja nuorten innostaminen lukemaan, kasvuyhteisöjen aktivoiminen lukemisen tueksi, ammattilaisten osaamisen ja yhteistyön vahvistaminen sekä lukemista edistävien rakenteiden luominen. *Lukemaan innostamisessa* foorumi painottaa kirjallisuuden ja monimuotoisten tekstien tuomista arkeen erilaisten digitaalisten alustojen kautta, jotta kaikilla olisi mahdollisuus saada käsiinsä kiinnostavaa luettavaa ja tuottaa omia tekstejä. Lukemisen lisäksi lapsia ja nuoria olisikin tuettava myös omien tarinoiden ja tekstien tuottajina ja jakajina. Tärkeää on myös huomioida lukijoiden erilaiset kiinnostukset ja tarpeet ja tarjota monimuotoista luettavaa. Lisäksi suositellaan, että lukemiseen yhdistyisi yhteisöllistä keskustelua ja toiminnallisia työtapoja. Foorumi tiedostaa myös esikuvien merkityksen ja rohkaisee lasten ja nuorten arvostamia esikuvia kertomaan omasta lukuharrastuksestaan. Lukuliikkeen TL;DR-kampanjassa onkin mukana esimerkiksi tubettajia sekä tunnettuja toimittajia ja näyttelijöitä (ks. alla).

Kasvuyhteisöjen aktivoimisessa lukemisen tueksi korostuu perheen rooli lukemisen mallin ja tuen antajana jo varhaislapsuudessa. Foorumi suositteleekin, että perheille tarjotaan tietoa lukemisen tärkeydestä ja keinoista, joilla perhe voi tukea lapsen lukuharrastusta. Esimerkiksi lapselle ääneen lukeminen, lukemiseen totuttaminen ja kiinnostavien kertomusten ja tekstien tarjoaminen ovat avaimia lukuharrastuksen kehittämiseen. Erilaisille lukijoille tulisi löytää heitä kiinnostavia erilaisia tekstejä ja tarinoita erilaisilla alustoilla.

Perheen lisäksi pyritään aktivoimaan myös muita kasvuyhteisöjä. Esimerkiksi harrastusyhteisöistä voi löytyä esikuvia, jotka rohkaisevat lapsia lukemaan. Sanataiteen roolia suositellaan vahvistettavaksi niin koulussa kuin harrastusyhteisöissäkin. Samalla edistetään koulujen kielitietoista ja monilukutaitoa kehittävää toimintakulttuuria sekä koulun ja harrastustoimijoiden yhteistyötä.

Foorumin lähtökohtana on, että laadukas oppiminen, lukutaidon kehittäminen sekä lukuinto vaativat myös aikaa ja rauhaa keskittyä lukemiseen. Lukemiseen kannustava kulttuuri luodaan yhteistyössä esikuvien ja erilaisten ympäristöjen avulla. Koulun, kodin sekä harraste- ja kasvuympäristöjen yhteistyöllä voidaan innostaa lukemaan sekä tukea luku- ja kirjoitustaitoa menestyksekkäästi.

Foorumin suositukset *ammattilaisten osaamisen vahvistamisesta* koskevat ensinnäkin opettajia, jotka tarvitsevat tietoa ja taitoa monilukutaidon opettamisesta, kieli- ja kulttuuritietoisuuden tukemisesta, luku- ja kirjoitustaidon opetusmenetelmien monipuolistamisesta sekä erilaisten oppijoiden tukemisesta. Opetussuunnitelmaperusteiden (Opetushallitus 2014) linjausten mukaisesti tätä tietoa tarvitsevat kaikkien aineiden opettajat. Varhaiskasvattajat ovat tärkeässä roolissa varhaisen lukutaitoa kehittävien taitojen tukijoina, joten myös heidän osaamistaan tulisi vahvistaa. Samalla foorumi kuitenkin tiedostaa, että lukuinnon ja -taidon vahvistaminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä ja muillakin lukutaitotyötä tekeillä ammattilaisryhmillä on osaamistarpeita. Esimerkiksi koulut ja kirjastot ovat jo pitkään tehneet yhteistyötä lukutaidon edistämiseksi. Tätä yhteistyötä suositellaan vahvistettavaksi, samoin kuin

yhteistyötä nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimen kanssa. Lisäksi Lukukeskuksen koordinoimissa Lue lapselle -hankkeessa (luelapselle.fi) ja siihen yhdistyvässä Lukulahja lapselle -projektissa yhteistyökumppaneina ovat neuvolat, jotka jakavat perheille kirjalahjoitukset ja tietoa lukemisen tärkeydestä. Myös neuvolan työntekijät tarvitsevat tukea valistustyöhönsä.

Lukutaitofoorumi pitää tärkeänä, että *lukemisen edistämiseksi luodaan rakenteita*, jotka tukevat lukutaitotyötä systemaattisesti ja pitkäjänteisesti, yli hallituskausien. Erilaisissa hankkeissa ja projekteissa tehtävä lukutaitotyö on arvokasta ja toimii usein virikkeenä ja pohjana pysyvämille työmuodoille. Näiden hankkeiden rahoitus on kuitenkin suhteellisen lyhytaikaista, ja pahimmillaan projektin loputtua jatkuvuutta toiminnalle on vaikea taata. Tämän vuoksi kestävään lukutaitotyöhön on sitouduttava pysyvästi. (Esim. Garbe, Holle & Weinhold 2010.) Foorumin suosituksissa tällaisia rakenteita edustavat tutkimustiedon systemaattinen kerääminen lukutaitotyön kehittämiseksi, valtionavustusjärjestelmän kehittäminen sektorirajat ylittävien yhteishankkeiden rahoittamiseksi, kirjastopalveluiden valtakunnallinen kehittäminen, sivistystoimen johtamisen tukeminen sekä foorumin suuntaviivojen toimeenpanon seuranta.

Lukutaitofoorumista lukuliikkeeseen

Lukuliike (<https://lukuliike.fi>) on Lukutaitofoorumin työn tuloksena syntynyt foorumin linjauksia toimeenpaneva liike. Se on lukemisen

”kansanliike”, joka haastaa meidät kaikki mukaan edistämään lukemista ja lukutaitoa. Lukuliikkeen tarkoituksena on koota yhteen ja tehdä näkyväksi ammattilaisten vahva osaaminen luku- ja kirjoitustaidon kehittämistyössä. Vuoden 2018 aikana Lukuliikkeen toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi nimetään koordinaattori, joka huolehtii lukemiseen liittyvän toiminnan koonnista sekä eri toimijoiden yhteistyön vahvistamisesta.

Lukuliikkeen osana alkoi kaksi kampanjaa, joilla pyritään ensisijaisesti kiinnittämään huomiota heikentyneeseen lukutaitoon ja muuttuviin lukemiskäytänteisiin. Herättelykampanjoinnin jälkeen asiaa viedään eteenpäin kouluille suunnatuilla tapahtumilla, Lukuliike koulussa -koulukampanjan myötä. Koulukampanja toteutetaan lukuvuoden 2018–2019 aikana.

TL;DR -herättelykampanja: Erityisesti nuorille suunnatun TL;DR, too long; didn't read -herättelykampanjan tarkoituksena on kiinnittää huomiota digitalisaation myötä muuttuneisiin lukemiskäytänteisiin sekä ajanviettopoihin. Kampanja toteutetaan sosiaalisessa mediassa, nuorille ominaisten kanavien kautta. Kampanjan tarkoituksena on kiinnittää nuoren huomio sekä herättää heidät ajattelemaan ja pohtimaan omia lukemiskäytänteitään. Kampanjassa nuorille tärkeät esikuvat herättelevät nuoria pohtimaan lukemisen tärkeyttä.

Lukuliike koulussa: Lukukeskus on lukemisen asiantuntijaorganisaatio, joka kokoaa tietoa lukutaidosta ja lukemisesta sekä tarjoaa lukemiseen liittyviä palveluita. Lukukeskus koordinoi Lukutaitofoorumin motivoitinkampanjaa, joka vie lukemisen elämyksellisyyden ja osallisuuden

keinoin kouluihin, päiväkoteihin, kirjastoihin ja harrastustoimintaan. Kampanjan tarkoituksena on vaikuttaa positiivisesti lukemiseen liittyviin asenteisiin ja saada aikaan asennemuutosta lasten ja nuorten lisäksi myös aikuisissa. Kampanja koostuu kolmesta isosta kokonaisuudesta, jotka toteutetaan lukuvuoden 2018–2019 aikana.

Nämä kampanjat ovat vain alku lukemisen kansanliikkeelle. Kuka tahansa voi tehdä lukemista tukevaa toimintaansa näkyväksi osana lukuliikettä. Esimerkiksi lukutaitohankkeita tai pienimuotoisempain toimintaa esitellessään voi liittää siihen sosiaalisessa mediassa aihetunnisteen #lukuliike.

Lukuliikkeen onnistuminen edellyttää pitkäaikaista sitoutumista

Lukutaitofoorumi kokosi yhteen monipuolista lukutaitoasiantuntemusta ja tiivistä suosituksiinsa keskeisiä lukutaitoa kehittäviä tekijöitä. Nämä tekijät ovat toki olleet tiedossa aiemminkin, sillä monet niistä toistuvat tutkimuksesta toiseen (HLG 2012). Foorumin suosituksissa on kuitenkin huomioitu nykyinen ajallinen ja kulttuurinen konteksti, sillä lähtökohtana on se, millaista luku- ja kirjoitustaitoa Suomessa vuonna 2018 edellytetään. Esimerkiksi opetussuunnitelmaperusteidemme (Opetushallitus 2014, 2015) painotukset heijastuvat suosituksissa selvästi. Lisäksi Lukuliike on saanut jo nyt myönteistä virettä aikaiseksi esimerkiksi kouluissa, jotka ovat saaneet Lukuliike koulussa -toiminnan myötä lisää intoa lukutaitotyöhönsä. Tulevat panostukset lukutai-

toa tukeviin rakenteisiin ovat kuitenkin edellytys sille, että foorumin suositusten perusteella saadaan oikeasti vaikuttavia tuloksia aikaan. Nähtäväksi jää, sitoudutaanko foorumin suosituksiin yli hallituskausien.

Lukutaitofoorumin jäsenet

Puheenjohtaja

Kirjailija Juha Itkonen

Jäsenet

Professori Siv Björklund, Svenska litteratursällskapet i Finland
Opiskelija, kirjailija Aleks Delikouras
S2-lastentarhanopettaja Marjaana Gykye, Helsingin kaupunki
Kirjastotoimenjohtaja, lasten- ja nuorten kirjailija ja Mervi Heikkilä, Seinäjoen kaupunki
Tutkimuspäällikkö Tuovi Hakulinen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL
Lasten ja nuorten kirjallisuuden tutkija, dosentti Päivi Heikkilä-Halttunen
Puheenjohtaja Sari Hyytiäinen, Suomen äidinkielen opettajain liitto ry
Äidinkielen opettaja, lastenkirjailija Katarina von Numers-Ekman, Espoon kaupunki
Asiamies Juhana Lassila, Suomen kulttuurirahasto
Yliopistotutkija Kaisa Leino, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto
Erityisasiantuntija Päivi Lyhykäinen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Kirjailija Sirpa Kähkönen
 Hallituksen puheenjohtaja Pia Kruttsin, Suomen sanataidekasvatuksen seura
 Professori Kristiina Kumpulainen, Helsingin yliopisto
 Toiminnanjohtaja, filosofian tohtori Juha-Matti Latvala, Niilo Mäki Instituutti
 Toimitusjohtaja Petri Lempinen, Ammattiosaimisen kehittämissyhdystys AMKE ry
 Toiminnanjohtaja Rauha Maarno, Suomen kirjastoseura
 Toimitusjohtaja Valtteri Niiranen, Kopiosto
 Kirjailija Timo Parvela
 Toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Pietiäinen, Suomen tietokirjailijat ry.
 Toiminnanjohtaja Sarianna Reinikainen, Erilaisien oppijoiden liitto
 Teatteri-ilmaisun ohjaaja, kulttuurituottaja Minna Rimpilä, Helsingin kaupunginkirjasto
 Päätoimittaja Aleksis Salusjärvi
 Toiminnanjohtaja Ulla Siimes, Suomen Vanhempienliitto
 Kirjailija Salla Simukka
 Yliopistonlehtori, dosentti Sara Sintonen, Helsingin yliopisto
 Erityisasiantuntija Johanna Selkee, Kuntaliitto
 Yliopistonlehtori, dosentti Sari Sulkunen, Jyväskylän yliopisto
 Professori Minna Suni, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
 Kustantaja Saara Tiuraniemi, Kustannusosakeyhtiö Tammi
 Kirjailija Jyrki Vainonen, Suomen kirjailijaliitto
 Toiminnanjohtaja Saara Vesikansa, Suomen Lastenkulttuurikeskusten liitto
 Toiminnanjohtaja Ilmi Villacis, Lukukeskus

Lukutaitofoorumin asiantuntijasihteeristö
 puheenjohtajana
 neuvotteleva virkamies Ilkka Turunen
 opetusneuvos Tommi Karjalainen, opetusneuvos Anne Onnela ja kulttuuriasiainneuvos Leena Aaltonen opetus- ja kulttuuriministeriö
 opetusneuvos Minna Harmanen Opetushallitus

Lähteet:

Arffman, Inga & Kari Nissinen 2015. Lukutaidon kehitys PISA-tutkimuksissa. Teoksessa Jouni Välijärvi & Pekka Kupari (toim.) Millä eväillä uuteen nousuun? PISA 2012 -tutkimustuloksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö, 28–49.

Garbe, C., Holle, K. & Weinhold, S. 2010. ADORE – Teaching Struggling Adolescent Readers in European Countries. Key Elements of Good Practice. Frankfurt: Peter Lang.

HLG 2012. EU High Level Group of Experts on Literacy. Final report. Euroopan komissio.

Lasten ja nuorten lukutaidon kehittämisen suuntaviivat 2018. Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161031/Lukuliike-esite.pdf> [Viittauspäivä 9.11.2018.]

Leino, K., Nissinen, K., Puhakka, E. & Rautopuro, J. 2017. Lukutaito luodaan yhdessä. Kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus (PIRLS 2016). Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.

Luukka, M.-R. 2013. Opetussuunnitelmat uudistuvat. Tekstien lukijasta ja kirjoittajasta monilukutaituriksi. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, joulukuu/2013. <http://www.kieliverkosto.fi/article/opetussuunnitelmat-uudistuvat-tekstien-lukijasta-ja-kirjoittajasta-monilukutaituriksi/>

Malin, A., Sulkunen, S. & Laine, K. 2013. Kansainvälisen aikuistutkimuksen tuloksia. PIAAC 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2013: 19.

Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus.

Opetushallitus 2015. Lukion opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus.

Vettenranta, J., Välijärvi, J., Ahonen, A., Hautamäki, J., Hiltunen, J., Leino, K., Lähteinen, S., Nissinen, K., Nissinen, V., Puhakka, E., Rautopuro, J. & Vainikainen, M.-P. PISA15 Ensituloksia. Huipulla pudotuksesta huolimatta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:41. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Välijärvi, J. & Sulkunen, S. 2016. Finnish school in international comparison. Teoksessa H. Niemi, A. Toom & A. Kallioniemi (toim.) *Miracle of Education 2.0*. Rotterdam: Sense Publishers, 3–21.

» Pirkko Tiuraniemi, KT, FM, äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori, eläkkeellä

Turun kaupunginkirjasto palvelee turkulaisia

Pirkko Tiuraniemi

Suomalainen kunnallinen kirjastolaitos on tasa-arvoisena ja periaatteiltaan demokraattisena ai-
 nutlaatuinen maailmassa. Seuraavassa jutussa Turun kaupunginkirjaston kirjastopalvelujohtaja
 Rebekka Pilppula esittelee, miten kirjasto palvelee ihmisiä. Se tekee yhteistyötä koululaitoksen,
 terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja vankeinhoidon kanssa. Kirjasto järjestää myös kansalaisten
 ohjauspalveluita turkulaisten pankkien avustamana ja se suunnittelee ja toteuttaa tilaisuuksia,
 joissa ovat mukana kunnalliset toimijat, yhdistykset ja kansalaisjärjestöt. Kirjaston henkilökun-
 nan asiantuntemus, kokoelmat, laitteet, tilat ja lainattavat materiaalit ovat maksutta kaikkien
 ikä- ja sosiaaliryhmien käytettävissä.

